

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๙๔๐๑ E-mail : disas_moac@hotmail.com

เตือนการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

เตือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวทุกภาคของประเทศไทย จากข้อมูลการสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์และข้อมูลรายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะจังหวัดในเขตภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากช่วงสภาพอากาศในช่วงนี้เหมาะต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ดังนั้นขอให้เกษตรกรเฝ้าระวังการระบาด และหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ หากพบให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอ ใกล้บ้าน เพื่อดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Nilaparvata lugens

วงศ์ : Delphacidae

อันดับ : Homoptera

ชื่อสามัญอื่น : เพลี้ยกระโดด เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยหูลม และเพลี้ย

รูปร่างลักษณะ

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเป็นแมลงปากดูด ตัวเต็มวัยมีขนาดยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร กว้าง ๑ มิลลิเมตร ลำตัวมีสีน้ำตาลจนถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง ๒ ลักษณะ คือ ชนิดปีกยาว (macropterous form) และชนิดปีกสั้น (brachyterous form) ตัวเมียมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้ ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ ๒ สัปดาห์ ตัวเมียชนิดปีกยาวสามารถวางไข่ได้ ๑๐๐ ฟอง และตัวเมียชนิดปีกสั้นสามารถวางไข่ได้ ๓๐๐ ฟองในช่วงชีวิต ๒ สัปดาห์ โดยตัวเมียจะวางไข่เป็นกลุ่มเรียงแถวที่เส้นกลางใบหรือกาบใบ กลุ่มละประมาณ ๘ - ๑๐ ฟอง ซึ่งมองเห็นเป็นรอยขีดสีน้ำตาลตรงบริเวณที่วางไข่ และไข่จะฟักเป็นตัวอ่อนภายใน ๗ - ๙ วัน ตัวอ่อนลอกคราบ ๕ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๑๑ - ๑๗ วัน เพื่อเป็นตัวเต็มวัยโดยทั่วไปแล้วตัวเมียมีอายุเฉลี่ยประมาณ ๑๕ วัน ส่วนตัวผู้มีอายุเฉลี่ยประมาณ ๑๓ วัน ตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้นบินไม่ได้จะอาศัยอยู่ในแปลงนาดูกินน้ำเลี้ยงจากต้นข้าวและขยายพันธุ์ ส่วนพวกปีกยาวสามารถบินอพยพไปยังแปลงนาอื่นได้

ลักษณะการทำลาย

หนอนกระหุ้มจดได้ว่าเป็นแมลงศัตรูที่สำคัญต่อการปลูกผักในประเทศไทยมาก หนอนชนิดนี้แพร่ระบาดมานานหลายปีแล้วเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่เกษตรกรผู้เคยปลูกหอมแดงอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยหนอนเมื่อฟักออกจากไข่ในวัยแรกทำลายพืชโดยการกัดกินบริเวณส่วนต่าง ๆ ของพืช การทำลายยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายมากนัก ความเสียหายมักพบรุนแรงกับหนอนในระยะโตขึ้นตั้งแต่วัย 3 ขึ้นไป โดยหนอนจะแยกก่ายกัดกินทุกส่วนของพืช ในช่วงนี้หาปริมาณหนอนมาก ความเสียหายจะรุนแรงมากขึ้น หากป้องกันกำจัดไม่ถูกต้องแล้ว ผลผลิตจะได้รับความเสียหาย และคุณภาพพืชผักไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. ในฤดูปลูกถัดไปควรปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น กข ๖ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๔๗ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ สุพรรณบุรี ๙๐ พิษณุโลก ๒ เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกับระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศในแปลงนำมาวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองในการจัดการแปลงจากสถานการณ์จริง

๓. ในแหล่งที่มีการระบาดของ และควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒-๓ สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้อง ควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดีเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. ใช้เชื้อราชีวเวเรีย (เชื้อสด) อัตรา ๑ กิโลกรัม (๒ ถุง) ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ควรพ่นในบริเวณที่พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและควรพ่นในเวลาเย็น

สารเคมีที่แนะนำให้ใช้ในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๑. ข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ (อายุ ๓๐-๔๕ วัน)

- บิวโทรเฟซิน ๒๕ % WP ๑๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- บิวโทรเฟซิน ๑๐ % WP ๒๕ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- บิวโทรเฟซิน ๕ % WP + ไอโซโปรคาร์บ ๒๐ % WP ๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๒. ข้าวระยะแตกกอเต็มที

- อีโทเฟนพริกซ์ ๑๐ % EC ๒๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อีโทเฟนพริกซ์ ๕ % EC ๔๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- คาร์โบซัลเฟน ๒๐ % EC ๑๐๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ฟิโนบูคาร์บ ๕๐ % EC ๖๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ไฮโซโปรคาร์บ ๕๐ % WP ๖๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๓. ข้าวระยะตั้งท้องถึงออกรวง

- ไดโนทีฟูแรน ๑๐ % WP ๑๕ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ไทอะมิโทแซม ๒๕ % WG ๒ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- โคลไทอะนิติน ๑๖ % ๖-๙ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อิมิดาโคลพริด ๑๐ % SL ๑๕ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อีทีโพรล ๑๐ % SC ๕๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

สารเคมีที่ไม่แนะนำให้ใช้ในนาข้าว

สารเคมีบางชนิดที่ไม่แนะนำให้ใช้ในนาข้าวเนื่องจากจะทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดเพิ่มขึ้นเป็นสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ได้แก่

๑. แอลฟาไซเพอร์เมทริน ๑๐ % EC ชนิดพ่นน้ำ
๒. ไซแอโลทริน แอล ๕ % EC ชนิดพ่นน้ำ
๓. ไซเพอร์เมทริน ๑๕ % EC ๒๕ % EC ชนิดพ่นน้ำ

ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว

เรียบเรียงโดย : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย